

İktisadi ve İdari Bilimlerde Güncel Araştırmalar

Editörler

Doç. Dr. Yüksel Akay Unvan

Doç. Dr. Faruk Kalay

Cetinje 2020

Editörler
Doç. Dr. Yüksel Akay Unvan
Doç. Dr. Faruk Kalay

Birinci Baskı • © Haziran 2020 /Cetinje-Karadağ

ISBN • 978-9940-46-017-4

© copyright All Rights Reserved

web: www.ivpe.me

Tel. +382 41 234 709

e-mail: office@ivpe.me

Ivpe Cetinje, Karadağ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ARASINDA FİNANSAL OKURYAZARLIK: TÜRKİYE VE GÜRCİSTAN KARŞILAŞTIRMASI

*(Financial Literacy Among University Students: A Comparison of Turkey
and Georgia)*

Adem Anbar & Jemal Beridze**

Giriş

Bireyler günlük hayatlarında farkında olarak veya olmayarak birçok finansal karar almaktadırlar. Bu tür finansal kararlara örnek olarak, tasarruf edilmesi, tasarrufların çeşitli yatırım araçlarında değerlendirilmesi, bir mal veya hizmetin peşin ya da taksitle alınmasına karar verilmesi, kredi kartı borçlarının asgari tutarının veya tamamının ödenmesi kararı, nakit ihtiyacında hangi bankadan hangi vadeyle tüketici kredisi kullanılacağına karar verilmesi, bireysel emeklilik için ne kadar bütçe ayrılacağı ve bunun hangi fonlarda değerlendirileceği kararı, çocukların okul taksitlerinin nasıl ödeneceği kararı, araba, ev alımı gibi büyük tutarlı ihtiyaçların nasıl finanse edileceği kararı verilebilir. Bireylerin aldıkları bazı finansal kararlar hayatlarını uzun bir süre etkileyebilmektedir. Örneğin, 15 yıl veya 20 yıl vadeyle kullanılan bir konut kredisinin, sadece bireyin değil, hanehalkının finansal refahı üzerinde önemli bir etkisi olabilecektir.

Bir taraftan bireylerin günlük yaşamlarında verdiği veya vermesi gereken finansal kararlar artarken, bir taraftan da finansal piyasalarda faaliyet gösteren kurumlar ve bu kurumların sunmuş olduğu hizmetler çeşitlenmekte, finansal piyasalarda işlem gören finansal enstrümanlar çeşitlenmekte ve daha kompleks bir yapıya dönüşmektedir. Finansal ürün ve hizmetlerin artması olumlu olmasına karşın, bu gelişmeler, hem bu ürün ve hizmetlerin bireyler tarafından anlaşılmasını zorlaştırmakta hem de doğru finansal kararlar almada bireylere daha fazla sorumluluk yüklemektedir (Lusardi, 2008: 1; Lusardi ve Mitchell, 2014: 6). Bu nedenle temel finans bilgisine sahip olma ve kişisel finansı yönetme kabiliyeti, diğer bir ifadeyle, finansal okuryazarlık giderek daha önemli bir hale gelmektedir. Bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin yükseltilmesi harcama, tasarruf ve yatırım konularında daha doğru finansal kararlar

* (Doç. Dr.); Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa, Türkiye. E-mail: aadem@uludag.edu.tr

* E-mail: beridzej13@gmail.com

almalarına yardımcı olmaktadır (Temizel ve Bayram, 2011: 74). Finansal okuryazarlık, finansal refahı artırmak için de bir araç olarak kabul edilmektedir, çünkü finansal okuryazarlık düzeyi yüksek olan bireyler günlük hayatlarında daha doğru finansal kararlar alabilecek, finansal sıkıntılarla daha az karşılaşabilecek veya karşılaştığı finansal sıkıntıları daha kolay atlatabilecek ve finansal güvenliklerini daha kolay sağlayabileceklerdir (Garg ve Singh, 2018: 174). Hem bireysel ve hem de toplumsal önemi nedeniyle, özellikle 2000’li yıllardan sonra, birçok ülke finansal okuryazarlığı gündemine almış ve vatandaşlarının finansal okuryazarlık düzeylerini yükseltmek amacıyla çeşitli farkındalık ve eğitim projeleri yürütmeye ve/veya bu tür projelere destek vermeye başlamışlardır. Akademik dünyada da özellikle 1990’lı yıllardan sonra, finansal okuryazarlık üzerine çalışmalar yapılmaya başlanmış ve bu çalışmalar halen farklı yönleriyle devam etmektedir.

Bu çalışmanın amacını, üniversite eğitimi almakta olan ve yakın bir gelecekte mezun olarak iş hayatına atılıp kendi gelirini sağlayacak, dolayısıyla harcama-tasarruf-yatırım konularında önemli finansal kararlar alacak olan üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin ölçülmesi oluşturmaktadır. Bir işte çalışmaya başlama, ailenin yanından ayrılıp başka bir eve çıkma, ilk arabayı satın alma, evlilik hazırlığı yapma veya evlenerek bir aile kurma gibi olayları yaşadıkları bir dönem olduğu ve bu dönemde de çeşitli finansal ürün ve hizmetlerle karşı karşıya kaldıkları için, gençlerin finansal okuryazarlık düzeylerinin ölçülmesinin ve artırılmasına yönelik programların ayrı bir önemi bulunmaktadır. Öneme binaen üniversite öğrencileri üzerine yapılan araştırmaların çokluğuna karşın, ülkeler arası karşılaştırmalar nispeten daha azdır. Türkiye ve Gürcistan’da okuyan üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin karşılaştırıldığı bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1. Finansal Okuryazarlık Kavramı

Finansal okuryazarlık kavramı, ilk olarak 1787 yılında Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD), John Adams’ın Thomas Jefferson’a yazdığı bir mektupta kullanılmıştır. Bu mektupta, John Adams, ABD’deki finansal cehaletin ve finansal sıkıntıların üstesinden gelmek için finansal okuryazarlığa ihtiyaç olduğunu ifade etmiştir. Daha sonları bu kavram,

çeşitli hükümetler, araştırmacılar ve kurumlar tarafından farklı neden ve amaçlarla kullanıla gelmiştir (Garg ve Singh, 2018: 174).

Günümüzde finansal okuryazarlığın genel kabul görmüş standart bir tanımı olmayıp, farklı tanımlamaların yapıldığı görülmektedir. ABD'lilerin finansal okuryazarlığını artırmak için oluşturulan Finansal Okuryazarlık Başkanlık Danışma Konseyi (PACFL), finansal okuryazarlığı, "finansal kaynakları etkin yönetmek için bilgi ve becerileri kullanma yeteneği" olarak tanımlamıştır (Hung vd., 1999:3). Online Cambridge Sözlüğü'nde finansal okuryazarlık, "işletme ve finansın temel ilkelerini anlama yeteneği" olarak tanımlanmıştır (<http://dictionary.cambridge.org>). Remund (2010), finansal okuryazarlığı, "bir kişinin finansal kavramları anlama ve kişisel finansını yönetme becerisine sahip olma derecesinin ölçüsü" olarak tanımlamıştır. Finansal tüketicileri korumak ve finansal hizmetler hakkında bilgilendirmek amacıyla hükümet tarafından 2001 yılında kurulan Kanada Finansal Tüketici Birliği (Financial Consumer Agency of Canada, FCAC), finansal okuryazarlığı "doğru finansal kararlar almak için bilgi, beceri ve güvene sahip olmak" şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımda, bilgi, kişisel ve daha geniş anlamda finansal konuları anlayabilmeyi; beceri, günlük hayatta finansal bilgiyi kullanabilme kabiliyetini ve güven, önemli finansal kararlar alırken kişinin kendi finansal güvenliğini sağlamasını ifade etmektedir (FCAC, 2019). Boğaziçi Üniversitesi'yle birlikte 2013 yılından itibaren Türkiye'nin ilk "Finansal Okuryazarlık ve Erişim Endeksi"ni hesaplayan ve oluşturduğu "Aile Akademisi" çatısı altında çeşitli finansal okuryazarlık eğitimleri düzenleyen Türkiye Ekonomi Bankası (TEB), finansal okuryazarlığı "tüketicinin paranın kullanımında ve yönetiminde bilgiyle değerlendirme yapmasını ve finansal araçların seçiminde etkili ve rasyonel kararlar verebilmesini sağlayan yeterlilik düzeyi" olarak tanımlamaktadır (Finansal Okuryazarlık ve Erişim Endeksi Raporu, 2013: 3). Lusardi ve Mitchell (2014), finansal okuryazarlığı, "insanların ekonomik bilgileri işleme ve finansal planlama, yatırım, borçlanma, emeklilik gibi konularda bilinçli kararlar verme becerisi" olarak tanımlamışlardır.

Finansal okuryazarlığın en çok kullanılan tanımlarından biri Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (The Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) bünyesinde kurulan Finansal Eğitime Yönelik Uluslararası İşbirliği (International Gateway for Financial

Education, INFE) tarafından yapılmıştır. OECD INFE'ye göre finansal okuryazarlık, “doğru finansal kararlar almak ve bireysel finansal refaha ulaşmak için gerekli farkındalığın, bilginin, becerinin, tutumun ve davranışın bir kombinasyonudur” (OECD-INFE, 2011; Atkinson ve Messy, 2012). OECD'nin tanımına göre, finansal okuryazarlık sadece finansal bilgidен ibaret olmayıp, finansal okuryazarlığın üç boyutu/unsuru bulunmaktadır. Bunlar; finansal bilgi, finansal tutum ve finansal davranıştır.

Finansal Bilgi: Finansal bilgi, bir bireyin finansal okuryazarlığı ve finansal karar verme becerisini belirlemede önemli bir faktördür. Çünkü finansal açıdan okuryazar bir kişi, temel finansal kavramların temel bilgisine sahip olacaktır (Garg ve Singh, 2018: 176; Rai vd., 2019: 54). Finansal bilgi, bireyin; basit faiz, bileşik faiz, enflasyon, çeşitlendirme, risk ve getiri gibi temel kavramları anlaması ve bu gibi kavramlar hakkında temel bir bilgiye sahip olmasıdır (OECD-INFE, 2011). Finansal bilgi, finansal okuryazarlığın temel bir boyutu olarak ifade edilmekte ve çoğu zaman bu kavram, finansal okuryazarlıkla eşanlamlı olarak da kullanılmaktadır.

Finansal Tutum: Finansal tutum, finansal olaylara karşı kişisel eğilim olarak tanımlanabilir (Rai vd., 2019: 53). Başka bir tanıma göre, finansal tutum, “bireyin belirli bir davranışı göstermesinin nedeni olarak değerlendirilen, bazı ekonomik ve ekonomik olmayan inançlar nedeniyle oluşturulmuş belirli bir şekilde davranma eğilimidir”. Finansal tutum ve tercihler, finansal okuryazarlığın kilit unsurlarıdır, çünkü tüketicilerin finansal kararları tutumlarından etkilenebilmektedir (Atkinson ve Messy, 2012; Felipe vd., 2017: 848). Örneğin, bir kişi gelecek için tasarruf etmede negatif bir tutum içindeyse, tasarruf etmeye daha az eğimli olacaktır. Diğer bir deyişle, tasarruf etmek veya uzun vadeli plan yapmak yerine, parasını bugün harcamayı tercih etme olasılığı daha fazla olacaktır.

Finansal Davranış: Bireyin davranışı onun finansal refahı üzerinde önemli bir etkiye sahip olacaktır. Bu nedenle finansal okuryazarlığın ölçümünde davranışı dikkate almak önemlidir (OECD-INFE, 2011). Para yönetimiyle ilgili her türlü insan davranışı, finansal davranış olarak nitelendirilebilir (Felipe vd., 2017: 849). Finansal davranışlara örnek olarak; satın almadan önce düşünmek, faturaları zamanında ödemek, bütçe ve planlama yapmak, tasarruf yapmak, borç kullanmak, finansal seçenekleri karşılaştırmak, uzman tavsiyesi almak vb. verilebilir.

2. Finansal Okuryazarlığın Önemi

Finansal piyasaların her geçen gün küçük yatırımcılar için daha erişilebilir hale gelmesi, finansal piyasalarda işlem gören finansal enstrümanların sayısının ve karmaşıklığının artması, finansal tüketicilerin özellikle emeklilik dönemi için tasarruf eğilimlerinin azalması, harcama ve borçlanma eğilimlerinin artması gibi gelişmeler finansal okuryazarlığın öneminin artmasına yol açmaktadır (Lusardi ve Mitchell, 2014: 6; Mirkovic ve Schizas, 2014: 4; Felipe vd., 2017: 848; Karakulle ve Tan, 2018: 462).

Finansal okuryazarlığın artan önemine karşın, çeşitli kurum/kuruluşlar ve araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalar, hem gelişmiş ülkelerde hem de gelişmekte olan ülkelere bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin genel olarak düşük olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, birçok ülke finansal okuryazarlığı gündemine almış ve vatandaşlarının finansal okuryazarlık düzeylerini artırmak amacıyla çeşitli projeler ve faaliyetler yürütmeye başlamıştır. Örneğin Türkiye’de Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Milli Eğitim Bakanlığı, QNB Finansbank, Türkiye Ekonomi Bankası (TEB), Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneği (FODER) gibi kurum ve derneklerin çeşitli projeleri bulunmaktadır. Bu tür finansal okuryazarlık projeleriyle amaçlanan, bireylerin temel finansal konularla ilgili farkındalığını, bilgisini ve anlama düzeyini artırmak, finansal tutum ve davranışlarını iyileştirmek ve daha bilinçli finansal kararlar almalarına yardımcı olmaktır (OECD INFE, 2012).

Finansal okuryazarlık, çoğunlukla gelir elde eden ve harcayan bireyler için düşünülse de, aslında çocuklar, gençler, yetişkinler, emekliler gibi toplumun büyük bir kesimi için gerekli ve önemli bir kavramdır. Örneğin, bir ilkökul çoğunun bile, tasarruf, birikim, harcama, bütçe gibi temel kavramlar hakkında bilgi sahibi olması, harçlığını doğru kullanması, bazı ihtiyaçlarını harçlığından ayırdığı birikimlerle gidermesi gibi farkındalık, bilgi, tutum ve davranışlara sahip olması önemlidir. Bugünün çocukları ve gençleri yarının çalışan, gelir elde eden ve harcayan bireyleri olacaklardır. Bu nedenle, sadece yetişkinlere yönelik değil, ilkökul, ortaokul ve lise öğrencilerine yönelik de finansal eğitim projeleri düzenlenmektedir.

Yapılan çalışmalar, genel olarak, finansal okuryazarlık düzeyi yüksek bireylerin finansal okuryazarlık düzeyi düşük olanlara göre, fatura ve borçlarını daha düzenli ödediklerini, borçlanmadan daha fazla

kaçındıklarını, daha düşük maliyetle borçlandıklarını, borçlarını daha fazla re-finance ettiklerini, emeklilik için daha erken dönemde ve daha fazla tutarda tasarruf yaptıklarını, sigorta ürünlerini daha fazla kullandıklarını, portföylerinde çeşitlendirmeyi daha fazla uyguladıklarını, hisse senedi gibi riskli varlıklara portföylerinde daha fazla yer verdiklerini, daha fazla finansal danışmanlık aldıklarını, finansal kriz dönemlerini daha kolay yönetebildiklerini ve bileşik faiz, risk, çeşitlendirme, enflasyon gibi temel kavramlar hakkında daha fazla bilgi sahibi olduklarını göstermektedir (Lusardi, 2008: 2; Allgood ve Walstad, 2011: 1; Hastings vd., 2012: 15; Disney ve Gathergood, 2013: 2246; Lusardi ve Scheresberg, 2013: 5; Lusardi ve Oggero, 2017: 3; Garg ve Singh, 2018: 175).

Finansal okuryazarlık bireyler ve aileler için önemli olduğu kadar toplumun ve ekonominin geneli için de oldukça önemlidir. Çünkü bireylerin tasarruf-harcama-yatırım konularındaki tutum ve davranışları, sadece kendilerini ve ailelerini etkilemeyecek, finansal sistemi ve ülke ekonomisini de etkileyecektir (Barış, 2016: 16; Yücel ve Çiftçi, 2018: 147). Örneğin, bireylerin yapmış oldukları tasarruflar finansal kurumlar aracılığıyla işletmelere tahsis edilecek, işletmeler de yeni yatırımlar yaparak ekonomik büyümeye katkıda bulunacaktır. Bireysel emeklilik fonlarına yatırım yapılması, zorunlu emeklilik sisteminin üzerindeki yükleri azaltacaktır. Bireylerin finansal ürün ve hizmetleri bilinçli bir şekilde daha fazla kullanmaları finansal piyasaların gelişmesini sağlayacaktır.

3. Literatür Taraması

Finansal okuryazarlık düzeyini ölçmeye yönelik yapılan çalışmalarda hanehalkı, yatırımcılar, öğrenciler, çeşitli meslek grupları gibi farklı grupların kullanıldığı görülmektedir. Finansal okuryazarlık, genellikle, çeşitli ifadelerden veya sorulardan oluşan bir ölçek kullanılarak ölçülmektedir. Fakat farklı kurum/kuruluş ve araştırmacılar farklı sayı ve türde ifadelerden (sorulardan) oluşan ölçekler kullanarak bireylerin finansal okuryazarlık düzeyini ölçmeye çalışmaktadırlar. Yapılan çalışmaların bulgularını değerlendirirken ve karşılaştırırken, bu durumun göz önünde bulundurulmasında fayda vardır. Yine, tek bir ölçek kullanılarak birden fazla ülkede yapılan çalışmalarda, kültür gibi o ülkeye özgü bazı faktörlerin bulgular üzerinde etkisi olabileceği de göz önünde

bulundurulmalıdır. Burada, birden fazla ülkeyi kapsayan bazı çalışmaların bulgularına yer verilmeye çalışılmıştır.

Nicolini vd. (2013), dört ülkede (Kanada, İtalya, İngiltere ve ABD) yapılan finansal okuryazarlık çalışmalarının verilerini kullanarak ülkeler arasındaki farklılıkları incelemişlerdir. Çalışmada, araştırmacıların kendilerinin oluşturdukları finansal okuryazarlık endeksine göre, Kanada en yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahip iken, bu ülkeyi sırasıyla İngiltere, İtalya ve ABD'nin izlediği, ülkeler arasındaki farklılıklarda ulusal ve kültürel faktörlerin de rolünün olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Cameron vd. (2013), Yeni Zelanda, Japonya ve ABD'de okuyan lise öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini karşılaştırdıkları çalışmalarında, her ülkede de genel olarak finansal okuryazarlık düzeyinin düşük olmakla birlikte, Yeni Zelanda ve ABD'de finansal okuryazarlığın Japonya'ya göre daha düşük olduğu bulgusuna ulaşmışlardır.

Standard & Poor's Ratings Services tarafından 2014 yılında yapılan "Global Finansal Okuryazarlık Araştırması", en kapsamlı araştırmalardan biridir. Çünkü bu araştırma, 142 ülkede 150.000'den fazla kişiyle yapılmıştır. Araştırmada, finansal okuryazarlık dört temel kavram bilgisiyle (faiz hesaplaması, bileşik faiz, enflasyon ve risk çeşitlendirmesi) ölçülmüş ve dört sorunun en az üçünü doğru cevaplayanlar finansal okuryazar olarak kabul edilmiştir. Bu hesaplama göre, dünyada bireylerin %33'ünün finansal okuryazar olduğu, finansal okuryazarlık oranlarının en yüksek olduğu ilk üç ülkenin İsveç (finansal okuryazarlık oranı; %71), Danimarka (%71) ve Norveç (%71) olduğu, finansal okuryazarlığın en düşük olduğu üç ülkenin ise Yemen (%13), Afganistan (%14) ve Arnavutluk (%14) olduğu görülmüştür. Bu çalışmada, Gürcistan'ın finansal okuryazarlık oranı %30, Türkiye'nin %24 olarak bulunmuştur (Klapper vd., 2015).

OECD/INFE (2016) tarafından, 17'si OECD üyesi olmak üzere toplam 30 ülkede, 18 yaş ve üzeri yaklaşık 52.000 kişinin katılımıyla gerçekleştirilen uluslararası bir çalışmanın bulgularına, finansal okuryazarlık düzeyi en yüksek üç ülke Fransa (ortalama finansal okuryazarlık skoru; 14,9), Finlandiya (14,8) ve Norveç (14,6) olarak bulunurken, finansal okuryazarlık düzeyi en düşük üç ülke de Polonya (11,6), Belarus (11,7) ve Hırvatistan (12,0) olarak bulunmuştur. Araştırma kapsamındaki 30 ülkenin ortalama finansal okuryazarlık skorunun 13,2 olduğu araştırmada, Türkiye 12,5 finansal okuryazarlık skoruyla 22.

sırada, Gürcistan ise 12,4 puanla 24. sırada yer almıştır. OECD/INFE, finansal okuryazarlığı finansal tutum, finansal davranış ve finansal bilgi boyutlarının bir bileşimi olarak hesaplamaktadır. Bu araştırmada, Türkiye'nin finansal tutum skoru 3,1, finansal davranış skoru 4,8 ve finansal bilgi skoru 4,6 iken, Gürcistan için aynı skorlar sırasıyla 2,8, 5 ve 4,6'dır. Görüldüğü gibi, her iki ülkenin finansal bilgi skoru aynı iken, Türkiye'nin finansal tutum skoru daha yüksek, finansal davranış skoru daha düşüktür.

Kökkızıl vd. (2017), Meksika, Lübnan, Uruguay, Kolombiya ve Türkiye olmak üzere beş gelişmekte olan ülkede bireylerin finansal okuryazarlık düzeyini ölçtükleri ve karşılaştırdıkları çalışmalarında; en yüksek finansal okuryazarlık skoruna sahip ülkenin Uruguay olduğu, bu ülkeyi sırasıyla Lübnan, Kolombiya, Meksika ve Türkiye'nin izlediği, genel olarak gençlerin ve kadınların daha düşük finansal okuryazarlık düzeyine sahip olduğu ve eğitim düzeyi yükseldikçe finansal okuryazarlığın arttığı bulgularına ulaşmışlardır.

Ergün (2018); Estonya, Almanya, İtalya, Hollanda, Polonya, Romanya, Rusya ve Türkiye'deki üniversite öğrencileri arasında finansal okuryazarlık düzeyini belirlemek ve öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile demografik özellikler arasındaki ilişkileri ortaya koymak amacıyla yaptığı çalışmasında, bir bütün olarak, öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin orta seviyede olduğunu, en yüksek finansal okuryazarlık skoruna sahip ülkenin Polonya, en düşük skora sahip ülkenin ise Türkiye olduğunu bulmuştur.

OECD/INFE, S&P gibi uluslararası kurum ve kuruluşların dışında, finansal okuryazarlıkla ilgili Gürcistan'da yapılan sadece bir çalışmaya rastlanılmıştır. ISET Policy Institute, TNS ve TBC Bank işbirliğiyle, 2016 yılında, 1.000 kişilik bir örneklem kullanılarak yapılan bu araştırmada, katılımcıların %6'sının finansal bilgi düzeyinin yüksek düzeyde, %42'sinin orta seviyede ve %52'sinin düşük düzeyde olduğu, eğitim seviyesi yükseldikçe finansal okuryazarlık düzeyinin arttığı ve başkent Tiflis'te yaşayanların finansal okuryazarlık düzeyinin diğer bölgelerde yaşayanlara göre daha yüksek olduğu bulgularına ulaşılmıştır (Babych vd., 2018: 24).

Türkiye'de çeşitli kurum/kuruluşlar ve bireysel araştırmacılar tarafından finansal okuryazarlık düzeyini ölçmeye yönelik çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Örneğin, SPK tarafından 2012 ve 2015

yıllarında Türkiye genelinde finansal okuryazarlık araştırmaları yapılmış ve bu araştırmaların sonuçlarına göre, genel olarak, geçen süre içerisinde bireylerin finansal bilgi dzeyelerinin arttığı, bireylerin sahip olduğu finansal varlık oranlarının ve bireysel emeklilik planı olanların sayısının arttığı görülmüştür (SPK, 2015). TEB ve Boğaziçi niversitesi işbirliğiyle 2013 yılından itibaren düzenlenen finansal okuryazarlık araştırmalarının altıncısı 2018 yılında yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalarda, genel olarak zaman içerisinde (2013'ten 2018 yılına kadar) finansal okuryazarlık düzeyinde düşük de olsa bir artış olduğu görülmüştür. Örneğin, 2013 yılında, finansal tutum, finansal davranış ve finansal bilgi boyutlarından oluşan ortalama finansal okuryazarlık düzeyi 59,9 iken, bu değer 2018 yılında 61,5'e yükselmiştir (Karaca, 2018). Türkiye'de bireysel araştırmacılar tarafından özellikle niversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmalara örnek olarak; Temizel ve Bayram (2011), Ergün vd. (2014), Sarığl (2014), Bayram (2015), Kılıç vd. (2015), şamiloğlu vd. (2016), Yılmaz ve Elmas (2016), inko vd. (2017), Başarır ve Sarıhan (2017), Ergün (2018), zdemir ve Temizel (2018), Kakilli Acaravcı ve Bediroğlu (2019) ve Tetik (2019) gibi çalışmalar verilebilir. Üniversite ğrencileri üzerine yapılan çalışmalarda, genel olarak, niversite ğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri orta veya nispeten düşük olarak bulunmuştur.

4. Uygulama

4.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Araştırmanın amacı, Türkiye ve Gürcistan'daki niversite ğrencilerinin finansal okuryazarlık dzeyelerinin ölçülmesi ve karşılaştırılmasıdır. Bu kapsamda, araştırmanın evrenini, Türkiye'de Bursa Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin İktisat, Maliye ve İşletme bölümlerinde okuyan öğrenciler ile Gürcistan'da şota Rustaveli Devlet niversitesi ve Uluslararası Karadeniz niversitesinin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinin İktisat, İşletme, Uluslararası İlişkiler ve Turizm bölümlerinde okuyan öğrenciler oluşurmaktadır.

4.2. Araştırmanın Yöntemi, Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma için gerekli verilerin elde edilmesinde anket tekniği kullanılmıştır. Veriler, kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak, Türkiye'deki ana kütleden 314 öğrenciden, Gürcistan'daki ana kütleden

269 öğrenciden, 2019 yılının Mayıs ayı içerisinde toplanmıştır. Anketler, gönüllülük esasına göre öğrencilere elden dağıtılmış ve geri toplanmıştır.

Veri toplama aracı olarak kullanılan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, katılımcıların demografik bilgilerine yönelik sorular yer almaktadır. İkinci bölümde, katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerini ölçmek amacıyla OECD INFE (2011) tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. OECD INFE, finansal okuryazarlığı üç alt boyutun bir bileşimi olarak ele almıştır (Atkinson ve Messy, 2012). Dolayısıyla ölçek; finansal tutum, finansal davranış ve finansal bilgi boyutlarından oluşmaktadır:

- **Finansal Tutum (3 ifade):** Ölçekte; katılımcıların para ve gelecek için planlamaya ilişkin tutumlarını değerlendirmek amacıyla 3 tutum ifadesi yer almaktadır. Katılımcıların, tutum ifadelerine beşli Likert tipinde, “Tamamen Katılıyorum (1) – Hiç Katılmıyorum (5)” şeklinde cevap vermeleri istenmiştir.
- **Finansal Davranış (10 ifade/soru):** Ölçekte; katılımcıların satın almadan önce düşünme, faturaları zamanında ödeme, bütçe yapma, tasarruf etme gibi davranışlarını değerlendirmek amacıyla 10 ifade/soru yer almaktadır. 4 ifade beşli Likert (Hiçbir Zaman – Her Zaman) şeklinde iken, diğerleri çoktan seçmeli soru şeklindedir.
- **Finansal Bilgi (8 ifade/soru):** Ölçekte; katılımcıların finansal bilgi seviyelerini ölçmek için 8 soru yer almaktadır. Bu sorular; bölme, paranın zaman değeri, kredi için ödenen faiz, faiz artı anaparanın hesaplanması, bileşik faiz, risk ve getiri, enflasyonun tanımı ve çeşitlendirme ile ilgilidir.

OECD INFE tarafından geliştirilen ölçek Türkçeye çevrilmiş, 20 kişilik pilot bir gruba yaptırılarak, sağlanan geri dönüşlere göre ölçeğin Türkçe formuna son hali verilmiştir. Ölçeğin Türkçe versiyonu Gürcüceye çevrilmiş ve Türkçe versiyonu ile Gürcüce versiyonu arasında çeviriden kaynaklanabilecek anlam farklılıklarını ortadan kaldırmak amacıyla, ölçeğin Gürcüce versiyonu, Türkiye’de lisansüstü eğitimi yapmakta olan, dolayısıyla hem Türkçe hem de Gürcüce bilen altı öğrenci ile Türkiye’deki bir üniversitenin “Türk Dili ve Edebiyatı” bölümünden mezun olup Gürcistan’daki bir üniversitede öğretim üyesi olarak çalışan bir akademisyene okutularak ölçeğin Gürcüce versiyonuna son hali verilmiştir. Ölçeğin Türkçe versiyonunun Cronbach's alpha katsayısı 0,67, Gürcüce versiyonunun Cronbach's alpha katsayısı 0,65 olarak

bulunmuştur. Alfa değerlerinin 0,60-0,80 arasında olması, ölçeklerin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir (Kalaycı, 2014: 405).

Verilerin analizi açısından, finansal tutum boyutunda, verilen cevapların ortalaması alınmış ve 3 ve üzeri skora sahip olanların finansal tutumu “olumlu”, diğerleri “olumsuz” olarak kodlanmıştır. Finansal davranış boyutunda, Likert tipi ilk dört ifadede "çoğu zaman" ve "her zaman" seçeneklerini işaretleyenler (yani 4 ve 5 olarak kodlananlar) “1”, diğerleri “0” olarak kodlanmıştır. Ayrıca, Likert tipi ifadeler dışında kalan altı soru içerisinde iki sorunun tek soru olarak kodlanması da söz konusu olmuştur. Bu şekilde, finansal davranış boyutunda sekiz soruya verilen cevaplar toplanmış ve toplam 6 ve üzeri olanları "olumlu" diğerleri olumsuz olarak kodlanmıştır. Finansal bilgi boyutunda, sekiz soruya verilen cevaplar toplanmış ve 6 ve üzeri skora sahip olanlar "yüksek", diğerleri "düşük" olarak kodlanmıştır. Her üç boyut için de “olumlu/yüksek” ve “olumsuz/düşük” olanlar sayılmış ve toplam içindeki yüzdeleri alınmıştır. Genel finansal okuryazarlık düzeyini bulmak için, üç boyutun toplam skorunun ortalaması alınmış ve ortalama skor ve üzeri değere sahip olanlar “yüksek”, diğerleri “düşük” olarak kodlanmıştır.

5. Bulgular

5.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Türkiye’deki katılımcıların yaklaşık %53’ü kadın, %50’si 21-22 yaş aralığında iken, Gürcistan’daki katılımcıların yaklaşık %61’i kadın ve %56’sı 20 yaşında veya altında bir yaşa sahiptir. Türkiye’deki katılımcıların yaklaşık %66’sı İktisat bölümünde okurken, Gürcistan’daki katılımcıların %16,4’ü İktisat bölümünde, %36,8’i İşletme bölümünde okumaktadır. Ayrıca, Türkiye’deki katılımcıların yaklaşık %45’i dördüncü veya üzeri sınıflarda okurken, bu oran Gürcistan örneğinde %16’dır.

Tablo 1. Demografik Özellikler

		Türkiye		Gürcistan	
		Frekans	%	Frekans	%
Cinsiyet	Kadın	167	53,2	163	60,6
	Erkek	147	46,8	106	39,4
	Toplam	314	100,0	269	100,0
Yaş	20 yaş ve altı	64	20,4	151	56,1
	21-22 yaş	157	50,0	100	37,2

	23-24 yaş	61	19,4	14	5,2
	25 yaş ve üzeri	32	10,2	4	1,5
	Toplam	314	100,0	269	100,0
Sınıf	1. sınıf	57	18,2	79	29,4
	2. sınıf	43	13,7	90	33,5
	3. sınıf	73	23,2	57	21,2
	4. sınıf ve üzeri	141	44,9	43	16,0
	Toplam	314	100,0	269	100,0
Bölüm	İktisat	206	65,6	44	16,4
	İşletme	53	16,9	99	36,8
	Maliye	55	17,5	-	-
	U. İlişkiler	-	-	64	23,8
	Turizm	-	-	62	23,0
	Toplam	314	100,0	269	100,0

5.2. Finansal Tutum Boyutu Açısından Katılımcıların Değerlendirilmesi

Katılımcıların finansal okuryazarlık ölçeğinin finansal tutum boyutuna ilişkin ifadelerle verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde, Türkiye'deki katılımcıların %75'inin olumlu finansal tutum içinde olduğu, sadece %25'inin olumsuz tutum içerisinde olduğu, buna karşılık Gürcistan'daki katılımcıların %66'sının olumlu, %34'ünün olumsuz finansal tutum içerisinde olduğu görülmektedir. Türkiye'deki üniversite öğrencileri, uzun vadeli düşünme ve gelecek için tasarruf yapma eğilimi konularında, Gürcistan'daki öğrencilere göre daha fazla olumlu finansal tutuma sahiptirler.

Tablo 2. Katılımcıların Finansal Tutum Skorlarının Karşılaştırılması

		Türkiye		Gürcistan	
		Frekans	%	Frekans	%
Finansal Tutum	Olumlu	234	%75	177	%66
	Olumsuz	79	%25	92	%34
	Toplam	314	%100	269	%100

5.3. Finansal Davranış Boyutu Açısından Katılımcıların Değerlendirilmesi

Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlığın finansal davranış boyutuna ilişkin ifadelerle verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde,

Türkiye'deki katılımcıların %67'sinin olumlu, %33'ünün ise olumsuz finansal davranış sergilediği görülmektedir. Gürcistan'daki katılımcıların ise, %78'inin olumlu ve %22'sinin olumsuz finansal davranış içinde olduğu görülmektedir. Faturaları zamanında ödemek, bütçe yapmak, bir şey satın almadan önce mali durum değerlendirmesi yapmak, finansal seçenekleri karşılaştırmak gibi olumlu finansal davranış sergileyen üniversite öğrencilerinin oranı Gürcistan'da daha yüksektir. Diğer bir deyişle, Gürcistan'daki katılımcıların finansal davranış skorları Türkiye'deki katılımcıların finansal davranış skorlarından daha yüksektir.

Tablo 3. Katılımcıların Finansal Davranış Skorlarının Karşılaştırılması

		Türkiye		Gürcistan	
		Frekans	%	Frekans	%
Finansal Davranış	Olumlu	211	%67	211	%78
	Olumsuz	102	%33	58	%22
	Toplam	314	%100	269	%100

5.4. Finansal Bilgi Boyutu Açısından Katılımcıların Değerlendirilmesi

Türkiye'deki katılımcıların finansal bilgi skorlarına bakıldığında, katılımcıların %65'inin finansal bilgi düzeyinin yüksek, %35'inin ise düşük olduğu görülmektedir. Gürcistan'daki katılımcıların %45'inin finansal bilgi düzeyi yüksek, %55'inin finansal bilgi düzeyi düşüktür. Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin aritmetik işlem (bölme), paranın zaman değeri, faiz hesaplaması, enflasyon, risk-getiri ilişkisi gibi konulardaki finansal bilgi düzeyi, Gürcistan'daki üniversite öğrencilerinden daha yüksektir.

Tablo 4. Katılımcıların Finansal Bilgi Skorlarının Karşılaştırılması

		Türkiye		Gürcistan	
		Frekans	%	Frekans	%
Finansal Bilgi	Yüksek	205	%65	121	%45
	Düşük	108	%35	148	%55
	Toplam	314	%100	269	%100

5.5. Genel Finansal Okuryazarlık Açısından Katılımcıların Değerlendirilmesi

Üç boyutun bileşimi olan (genel) finansal okuryazarlık skoru açısından değerlendirildiğinde, Türkiye'deki katılımcıların %54'ünün yüksek, %46'sının düşük finansal okuryazarlık düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Gürcistan'daki katılımcıların ise %44'ünün finansal okuryazarlık düzeyi yüksek iken, kalan %56'sının finansal okuryazarlık düzeyi düşüktür. Genel olarak değerlendirildiğinde, Türkiye'deki üniversite öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin orta düzeyde, Gürcistan'daki üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyinin nispeten düşük düzeyde (orta düzeyin altında) olduğu söylenebilir.

Tablo 5. Katılımcıların Finansal Okuryazarlık Skorlarının Karşılaştırılması

		Türkiye		Gürcistan	
		Frekans	%	Frekans	%
Genel Finansal Okuryazarlık	Yüksek	171	%54	118	%44
	Düşük	143	%46	151	%56
	Toplam	314	%100	269	%100

Sonuç

Finansal okuryazarlık; bireylerin doğru finansal kararlar almaları, harcamalarını ve tasarruflarını daha planlı yapmaları, geleceklerini ve emekliliklerini planlamaları açısından önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Böylece, bireylerin finansal refahları artacaktır. O ülkenin vatandaşlarının finansal refahlarının artması, finansal piyasaların gelişmesine ve ekonomik büyümeye de olumlu katkılar sağlayacaktır.

Finansal okuryazarlık sadece az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için değil, gelişmiş ülkeler için de önemli bir konudur. Çünkü yapılan çalışmalar, hem gelişmiş ülkelerde hem de gelişmekte olan ülkelerde bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, birçok ülkede bireylerin finansal okuryazarlık seviyelerinin belirlenmesine ve artırılmasına (finansal eğitim programları aracılığıyla) yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Finansal eğitim programlarının bireylerin finansal bilgi, tutum ve davranışlarında değişime yol açarak, bireyler, genel toplum ve finansal piyasalar açısından olumlu sonuçlar doğuracağı öngörülmektedir.

Bu çalışmanın amacını, Türkiye ve Gürcistan'daki üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin ölçülmesi ve karşılaştırılması oluşturmaktadır. Bu kapsamda, Türkiye'de bir ve Gürcistan'da iki üniversitenin iktisadi ve idari bilimler fakültelerinin belirli bölümlerinde okuyan öğrencilerden veri toplanmıştır. Çalışmanın bulguları, her iki ülkedeki öğrencilerin de finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olmadığını, bununla birlikte, Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin, Gürcistan'daki öğrencilerden daha yüksek olduğunu göstermektedir. Finansal okuryazarlığın alt boyutları açısından bakıldığında, Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin finansal tutum ve finansal bilgi skorları Gürcistan'daki öğrencilerden daha yüksek, finansal davranış skorları daha düşüktür. Finansal tutum, bireylerin düşüncelerini ve finansal davranışlarını etkileyen önemli bir faktördür. Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin daha az harcama eğilimi, tasarruf eğilimi, geleceği düşünme ve planlama gibi açılardan daha olumlu bir finansal tutuma sahip oldukları görülmektedir. Tasarruf, harcama, kredi kullanma, borçları zamanında ödeme gibi finansal davranış boyutu açısından, Gürcistan'daki üniversite öğrencileri daha olumlu bir davranışa sahiptir. Finansal okuryazarlığın temel boyutlarından biri olan ve çoğu zaman finansal okuryazarlıkla eşanlamlı olarak da kullanılan finansal bilgi boyutu açısından bir karşılaştırma yapıldığında, Gürcistan'daki üniversite öğrencilerinin finansal bilgi düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir. Bu bulgu, örneklemden ve ülkeler arasındaki müfredat farklılığından da kaynaklanmış olabilir. Çünkü paranın zaman değeri, bileşik faiz, risk-getiri ilişkisi, çeşitlendirme gibi temel finans bilgisinde alınan derslerin de bir etkisi söz konusudur. Örneğin, Türkiye örnekleminde İktisat bölümü öğrencileri ağırlıklı iken, Gürcistan örnekleminde finans-ekonomi derslerinin nispeten daha az olduğu Uluslararası İlişkiler bölümü de bulunmaktadır. Bu çalışmanın önemli kısıtlarından biri, sadece belirli bölümlerde okuyan sınırlı sayıdaki katılımcıdan veri toplanmış olmasıdır. Farklı fakülte/bölümlerde okuyan daha fazla katılımcıyla yapılacak çalışmalar ile ülkeler arasındaki farklılıklar ve bu farklılıkların nedenleri daha iyi ortaya konabilecektir.

Kaynakça

- Allgood, S. ve Walstad, W. B. (2011). The Effects of Perceived and Actual Financial Knowledge on Credit Card Behavior. Working Paper.
- Atkinson, A. ve Messy, F. (2012). Measuring Financial Literacy: Results of the OECD: International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study. OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions, No. 15.
- Babych, Y., Grigolia, M. ve Keshelava, D. (2018). Financial Inclusion, Financial Literacy, and Financial Education in Georgia. Working Paper, No. 849, Asian Development Bank Institute (ADBI), Tokyo.
- Barış, S. (2016). Finansal Okuryazarlık ve Bütçeleme Davranışı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *TESAM Akademi Dergisi*, 3(2), 13-38.
- Başarı, Ç. ve Sarıhan, A. Y. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlıklarının Belirlenmesi: Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Örneği. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 143-162.
- Bayram, S. S. (2015). Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi Davranışları: Anadolu Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Uygulama. *Uluslararası İşletme ve Yönetim Dergisi*, 2(2), 105-135.
- Cameron, M. P., Calderwood, R., Cox, A., Lim, S. ve Yamaoka, M. (2013). Personal Financial Literacy among High School Students in New Zealand, Japan and the USA Citizenship. *Social and Economics Education*, 12(3), 200-2015.
- Çinko, M., Avcı, E., Ergun, S. ve Tekçe, M. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeyleri: Marmara Üniversitesi Örneği. *Marmara Business Review*, 2(1), 25-50.
- Disney, R. ve Gathergood, J. (2013). Financial Literacy and Consumer Credit Portfolios. *Journal of Banking & Finance*, 37(7), 2246-2254.
- Ergün, B., Şahin, A. ve Ergin, E. (2014). Finansal Okuryazarlık: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(34), 847-864.

- Ergün, K. (2018). Financial Literacy Among University Students: A study in Eight European Countries. *International Journal of Consumer Studies*, 42, 2-15.
- Ergün, K. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlığı: Balıkesir Üniversitesi Örneği. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Balıkesir.
- FCAC, (2019). <https://www.canada.ca/en/financial-consumer-agency/programs/financial-literacy/financial-literacy-history.html> (Erişim Tarihi: 20.03.2020).
- Felipe, I. J. S., Ceribeli, H. B. ve Lana, T. Q. (2017). Investigating the Level of Financial Literacy of University Students. *RACE, Joaçaba*, 16(3), 845-866.
- Finansal Okuryazarlık ve Erişim Endeksi Raporu, (2013). Türkiye Ekonomi Bankası (TEB), <https://www.teb.com.tr/finansal-okuryazarlik/> (Erişim Tarihi: 20.03.2020).
- Garg, N. ve Singh, S. (2018). Financial Literacy Among Youth. *International Journal of Social Economics*, 45(1), 173-186.
- Hastings, J. S., Madrian, B. C. ve Skimmyhorn, W. L. (2012). Financial Literacy, Financial Education and Economic Outcomes. NBER Working Paper Series, Working Paper 18412.
- Hung, A. A., Parker, A. M. ve Yoong, J. K. (2009). Defining and Measuring Financial Literacy. Working Paper.
- Kakilli Acaravcı, S. ve Bediroğlu, K. (2019). Finansal Okuryazarlık: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Üzerine Uygulama. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 7(2), 30-51.
- Kalaycı, Ş. (2014). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Asil Yayınları, Ankara.
- Karaca, H. S. (2018). Türkiye’de Finansal Okuryazarlık ve Erişim 2018. Boğaziçi Üniversitesi Analitik ve İçgörü Araştırma Merkezi. https://www.teb.com.tr/upload/PDF/TEB-FOE-Rapor-2018_website.pdf (Erişim Tarihi: 10.02.2020).
- Karakulle, İ. ve Tan, F. Z. (2018). Finansal Okuryazarlık ile Kredi Kartı Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Üniversite Öğrencileri

- Üzerine Bir Araştırma. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(69), 461-477.
- Kılıç, Y. H., Ata, A. ve Seyrek, İ. H. (2015). Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 66, 129-150.
- Klapper, L., Lusardi, A. ve van Oudheusden, P. (2015). Financial Literacy Around the World: Insights From The S&P Global Financial Literacy Survey. https://gflec.org/wp-content/uploads/2015/11/3313-Finlit_Report_FINAL-5.11.16.pdf?x83489 (Erişim Tarihi: 14.04.2020).
- Kökkızıl, M., Karakurum-Özdemir, K. ve Uysal, G. (2017). Financial Literacy in Developing Countries. *Topics in Middle Eastern and North African Economies* (electronic journal), 19(2), 135-159.
- Lusardi, A. (2008). Financial Literacy: An Essential Tool for Informed Consumer Choice? NBER Working Paper Series, Working Paper 14084.
- Lusardi, A. ve Mitchell, O. S. (2014). The Economic Importance of Financial Literacy: Theory and Evidence. *Journal of Economic Literature*, 52(1), 5-44.
- Lusardi, A. ve Oggero, N. (2017). Millennials and Financial Literacy: A Global Perspective. Global Financial Literacy Excellence Center.
- Lusardi, A. ve Scheresberg, C. B. (2013). Financial Literacy and High-Cost Borrowing in The United States. NBER Working Paper Series, Working Paper 18969.
- Mirkovic, R. ve Schizas, E. (2014). Financial Education for Entrepreneurs: What Next? Report of The Association of Chartered Certified Accountants.
- Nicolini, G., Cude, B. J. ve Chatterjee, S. (2013). Financial Literacy: A Comparative Study Across Four Countries. *International Journal of Consumer Studies*, 37, 689-705.
- OECD INFE, (2011) Measuring Financial Literacy: Core Questionnaire in Measuring Financial Literacy: Questionnaire and Guidance Notes for Conducting an Internationally Comparable Survey of Financial Literacy. Paris: OECD.

- OECD/INFE, (2012). Finansal Eğitim Ulusal Stratejisi Üst Düzey İlkeleri. https://www.fo-der.org/wp-content/uploads/2019/05/5A.-OECD_INFE_USTDUZEY_ILKELERI.pdf (Erişim Tarihi: 12.04.2020).
- OECD/INFE, (2016). OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies. OECD, Paris. www.oecd.org/finance/OECD-INFE-International-Survey-of-Adult-Financial-Literacy-Competencies.pdf (Erişim Tarihi: 14.04.2020).
- Online Cambridge Dictionary, <https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce/financial-literacy> (Erişim Tarihi: 05.09.2019).
- Özdemir, A. ve Temizel, F. (2018). Üniversite Öğrencilerinin İleri Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi. Anadolu Üniversitesi Örneği, *BMIJ*, 6(2), 430-448.
- Rai, K., Dua, S. ve Yadav, M. (2019). Association of Financial Attitude, Financial Behaviour and Financial Knowledge Towards Financial Literacy: A Structural Equation Modeling Approach. *FIIB Business Review*, 8(1), 51-60.
- Remund, D. (2010). Financial Literacy Explicated: The Case for a Clearer Definition in an Increasingly Complex Economy. *Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 276–295.
- Sarıgül, H. (2014). A Survey of Financial Literacy Among University Students. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 64, 207-224.
- SPK (2015). 2015 Yılı İkinci Türkiye Finansal Okuryazarlık Araştırması Tamamlandı. <https://www.spk.gov.tr/Duyuru/Dosya/20151005/0> (Erişim Tarihi: 10.02.2020).
- Şamiloğlu, F., Kahraman, Y. E. ve Bağcı, H. (2016). Finansal Okuryazarlık Araştırması: Erciyes Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Uygulama. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, ICAFR 16 Özel Sayısı, 308-318.
- Temizel, F. ve Bayram, F. (2011). Finansal Okuryazarlık: Anadolu Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1), 73-86.

- Tetik, N. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi: İnönü Üniversitesi Örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 2755-2774.
- Yılmaz, H. ve Elmas, B. (2016). Finansal Okuryazarlık: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 115-140.
- Yücel, S. ve Çiftçi, N. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 143-161.